

Porabje

TEDNIK SLOVENCEV NA MADŽARSKEM

Monošter, 23. julija 2020 - Leto XXX, št. 30

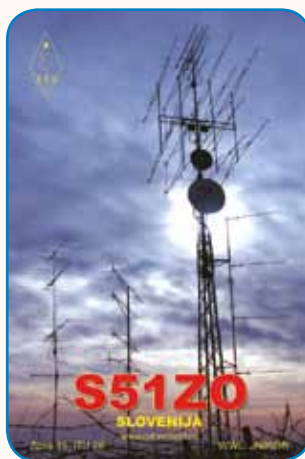

stran 2

Paut za dušo

Nenavadna situacija postavlja organizacijo pred nove izzive
stran 3

S5120
stran 5

»Človek doma, kaulak rama vsikdar nika dela ...«
stran 9

PAUT ZA DÜŠO

Porabsko kulturno in turistično društvo Andovci že sedmo leto organizira romanje za Porabske Slovence na Triglav. Letos prvič

organizaciji pomagala pa medije obvestila, v petek je od Trojan do Pokljuke trideset kilometrov dolazopojdla z nami.

cilj pa tau vala za našo romanje tó. Vseeno, kelko kilometrov zopodiš, po raveni deš ali samo v planine, zato ka več ne ladaš ali nejmaš časa. Važno je tau, ka z vsakšim stopajom, ka si ga napravo, pomagaš skrajaj pridi našomi cilji, pridi na Triglav.

Srejšdo 15. julija ob sedmi vóri so se iz Andovec od Maloga Triglava začnili prvi stopaji proti velikomi Triglavi. Trinajset pohodnikov, Porabcov pa Porabk se je napautilo na tristo kilometrov dugo paut. Prvi den, devetdeset kilometrov, do Ptujja smo mogli pridi. Tau tak leko napraviš, ka tri skupine dejo v štafeti, po etapaj, vsakša dnevno trideset kilometrov zopodi. Tau se ne vidi tak dosta, samo gda že več dnevov deš, te tak fizično kak psihično te zmantra.

Prvi den smo še friški bili, po raveni smo šli, zavolo tauga smo pri časoma prišli ta, gde smo prenočišče meli, v drügi dnevaj je žau, nej šlau tak gladko. Velke težave smo meli s tejn tó, gda smo vómerili tau, kak daleč mora edna skupina titi. Zato ka smo vsigdar po mali potaj odli, gde nega prometa, zavolo tauga te poti nej zemljevid pa nej navigacija nejsta kazala. Logistika je taka bila, prva skupina je štartala, druga skupina se je deset kilometrov naprej odpelala, tam so njali bus pa so tadale že pejški šli. Tretja skupina se je z drugim busom dvajsti kilometrov pelala pa odtistec je šla pejški. Prva skupina je po deseti kilometraj, gda je do prvoga busa prišla, skončala prvo etapo pa se je pelala naprej pred tretjo skupino. Druga skupina, gda je svoji deset kilometrov dolazopojdla, je pri tresti kilometraj vzela drügi bus pa se je znauva naprejdpela, tau se je tak vrtelo trikrat na den. Bilau je tak, ka smo nej najšli busa, spoj tak, če smo mimo zavozili v kakšnom križišči, tašoga reda smo plus kilometre redli. Dosta smo bili vanej na poštijaj, ka je nevarno bilau, nej samo zavolo motorov, autonov, najbola za biciklinov volo, stere ne čüješ, pelajo se pa stau na vóro. Dosta prijaznoga lüstva smo spoznali med potjov, dostakrat so nas povabili domau na kavo ali na kakšno pijačo. Bilau je tak, ka smo že fejš žedni bili, gostilna pa dva kilometra kraj od pošti-

je na brgej. Ka leko tašoga reda delaš? Probaš staviti avto pa ga zaprositi, aj te odpela ta pa ranč tak nazaj. Dosta šanse nejmaš pa

venije, steri zdaj že sedmič pomagajo nam pridi na vrh Triglava. Naslednji den, v soboto zaranka smo štartali pa kauli tretje vóre

V srejšdo rano smo se napautili od Maloga Triglava v Andovci

sta pri toj nej mali brigi kak so-organizatorke na pomauč prišli Zveza Slovencev na Madžarskem

Triglav je simbol, šteri združuje ves slovenski narod, tak tüdi zvün meje živejo Slovenci, zaved-

Na pauti prauti Kredarici

Vrejek Triglava se je skrivo v gasti megli, veter je briu, ledene snežinke so pikale obraze kak igle

pa Državna slovenska samouprava, pa nej samo moralno, finančno tó. Dosta je nam pomago Generalni konzulat RS V Monoštri tó. Generalna konzulka *Metka Lajnsček* je nej samo v

ni Slovenci, steri se trüdiyo ostati za Slovence. Z drüge strani je tau edna lejpa paut za düšo, gde pozabiš vse brige, nika drügo nega, samo ti, paut pa cilj. Dostakrat se pravi, ka važna je paut, nej samo

Prvi den smo prišli do Ptujja

itak se je nam posrečilo, depa k taumi srečo tó moraš meti. Avto, steri se je stavo, je vozo saused od *Slavka Mežka*, steri v Kropi žive pa dja ga dobro poznam.

Nej je bilau vse lejpo pa dobro, dosta taši živčni šoferov je bilau, steri, če so zavolo nas krauziti ali stanti mogli, tak nagnauk so začnili traubiti (hupati). Drugi večer smo na Trojanah prespali,

smo prišli do Krederice. Vreme je lejpo bilau, malo oblačno, malo je rosilo, idealno za pohod. Depa potejn se je vrag skazo, gda smo se kreda dejvali, ka demo na vrh, gnauk samo veter začno fuditi pa dež se je püsto. Vodniki so prauto vreka kazali, aj gledamo, kak tam snejg de, od tauga so se edni malo prestrašili, spoj pa te, gda so še prajli, ka vrkar je že mraz

Srečni pri Aljaževom stolpi

gde nas je velko presenečenje čakalo, ka je nas ministrica Urada za Slovence v zamejstvu in po svetu *Helena Jaklitsch* gorpokkala in s svojimi lepimi besedami še plus energijo dala nam za paut pa za vzpon na Triglav. Tretji večer smo do Pokljuke prišli, gde smo končali svojo ravensko paut, tü sta se od nas poslovile generalna konzulka *Metka Lajnsček* pa predsednica Zveze Slovencev na Madžarskem *Andrea Kovács*. Tü so nas že čakali člani Združenja vojaških gornikov Slo-

pa led. Zavolo tauga smo se tak odlaučili, ka samo pet nas de šlau, tisti, steri so bili pripravleni pa majo kondicijo. Še tak sta, hvala baugi, dva tašiva bila med nami, steriva sta prvič bila na Triglavi. Tak ka veter fudo, zmrazilo, snejg je pa tak obraz briu, kak če bi te z iglaup pikali. Depa prišli smo gor pa smo znauva vöpotegnili pred Alježevim stolpom, kak dotejga mau vsigdar, napis Porabski Slovenci.

Karči Holec

Občni zbor ZSM

NENAVADNA SITUACIJA POSTAVLJA ORGANIZACIJO PRED NOVE IZZIVE

Zveza Slovencev na Madžarskem je sklicala svoj občni zbor 10. julija v Slovenskem domu v Monoštru, saj so se do takrat že toliko

in *Aniko Wachter Csicsai*) je občni zbor prisluhnil dopolnilu poročila predsednice ZSM *Andree Kovács* o delu organizacije v

(slovenski kulturni praznik, predstavitev raznih knjig, predstavitev filma *Oroslan*, Teden otroka v porabskih vrtcih, prireditve »Obujamo dediščino«, mednarodna likovna kolonija in mednarodna (koroška) likovna kolonija mladih ter božični koncerti in miklavževanje za otroke oziroma prireditve za ohranjanje porabskih šeg in običajev, kot so »fašenki« in *Vražja noč*).

Posebej je omenila pomembnost porabskih amaterskih kulturnih skupin: »*Za ohranitev slovenske identitete v Porabju ogromno prispevajo porabske kulturne skupine, kar je zasluga članov desetih kulturnih skupin in njihovih mentorjev. Gre za ljubiteljsko kulturno dejavnost in skupine, ki ob ohranjanju ljudske kulture ter ustvarjanju kulturnih vrednot prispevajo tudi h krepitvi jezikovne identitete in narodne zavesti Slovencev na Madžarskem. Kulturne skupine so v lanskem letu opravile več kot 80 nastopov na Madžarskem in v Sloveniji. Zelo smo veseli, da je spomladi leta 2019 nastala nova otroška pevka skupina Seniške sinice, ki deluje pod okriljem Zveze. Mentorica skupine je postala Julija Fajhtinger, glasbena pedagoginja iz Murske Sobotne.*«

Predsednica je spregovorila tudi o pomembnosti časopisa *Porabje*, ki že 29 let izhaja neprekinjeno, in o dveh podjetjih, ki jih je ZSM ustanovila (*Porabje d.o.o.* in Razvojna agencija Slovenska krajina). Poudarila je, da se ZSM povezuje z ostalimi slovenskimi organizacijami v Porabju, kakor tudi z zamejskimi skupnostmi v Avstriji, Italiji in na Hrvaškem.

»*Zveza Slovencev na Madžarskem s svojim delom povezuje kulturne, gospodarske, izobraževalne, športne, medijsko-informativne in druge organizacije ter dejavnosti in jih v duhu vzajemnosti podpira,*« je povzela predsednica Kovács in prosila člane občnega zbora, naj sprejmejo poročilo o delu organizacije v letu 2019. Občni zbor je poročilo soglasno sprejel, kakor tudi poročilo o gospodarjenju ZSM v letu 2019, saj je računovodkinja Brigita Korpič izpostavila, da organizacija ni imela finančnih težav, za kar se lahko zahvali predvsem podpori

iz Slovenije (Urad za Slovence v zamejstvu in po svetu in JSKD). Pri finansiranju z madžarske strani je izpostavila časopis *Porabje*, ki je dobil večji del svojega proračuna od Urada premiera iz Budimpešte.

ne šole itd.), potem ni nesorazmerja, saj drugo organizacijo, njene institucije in dejavnosti večinsko finansira Madžarska.

Klara Fodor, predsednica DPSU, se je zahvalila za pomoč Zvezi, kakor tudi osebu Slovenskega

Predsednica ZSM Andrea Kovács

spostile omejitve zaradi epidemije, da je to lahko naredila. Seveda so organizatorji upoštevali nekatere osnovne varnostne predpise (upoštevanje razdalje in zagotovitev razkužila). Od 116 članov Zveze jih je do začetka občnega zbora prišlo 39, to je 34 odstotkov, kot je ugotavljala sek-

letu 2019. Poročilo so člani občnega zbora predhodno dobili tudi v pisni obliki.

Predsednica je med drugim izpostavila, da je Zveza Slovencev na Madžarskem v skrbi za narodnostni obstoj slovenske skupnosti tudi v letu 2019 izvajala vrsto aktivnosti. Koordinirala je

Občni zbor glasuje; prva z desne strani Metka Lajnsček, slovenska generalna konzulka v Monoštru

retarka Zveze, *Nikoletta Vajda Nagy*. Prisotne je opozorila, da morajo zaradi nesklepnosti počakati pol ure, ko bo občni zbor – na podlagi zakona o društvih – sklepčen, ne glede na število udeležencev.

Občnega zbora se je udeležila tudi generalna konzulka RS v Monoštru *Metka Lajnsček*.

Po opravljeni administraciji (občni zbor je za predsednico delovnega predsedstva izvolil sekretarko Zveze *Gyöngyi Bajzek*, za zapisnikarko sodelavko ZSM *Brigito Korpič*, za overiteljici zapisnika *Margito Mayer Gašpar*

delovanje kulturnih skupin in organizirala različne programe za porabske malčke, osnovnošolce, dijake ter odrasle. Prav tako je sodelovala z drugo krovno organizacijo, Državno slovensko samoupravo, in s slovenskimi društvi v Porabju, Sombotelu in Budimpešti.

»*Naše najbolj pomembne naloge so povezane z ohranjanjem slovenskega jezika in kulture, bogate kulturne dediščine ter razvojem gospodarstva v Porabju,*« je izpostavila predsednica, ki je naštetla tudi najpomembnejše prireditve Zveze v letu 2019

Računovodkinja ZSM Brigita Korpič

Pri obravnavi letošnjega načrta dela in proračuna se je izpostavila predvsem nenavadna situacija zaradi epidemije, ki je organizacijo postavila pred nove izzive, saj delovati online ni običajno za organizacijo, katere delovanje temelji na neposrednih človeških

doma in Vzorce kmetije, ki jim zagotavljata dobre pogoje za delovanje.

Debata je potekala tudi o potrebi vključevanja mladih v delo organizacije, kakor tudi o potrebi lastnih mentorjev na področju kulture, ki bi ob morebitnem po-

Nekaj članov občnega zbora; v prvi vrsti druga z leve Klara Fodor, v tretji vrsti prvi z leve Karel Gadányi

odnosih (vaje skupin, masovne prireditve, jezikovni tečaji itd.) Vse skupine so takoj, ko so pogoji to dovoljevali, začele z vajami, bilo je nekaj manjših prireditev, smo izvedeli od predsednice Zveze.

Karel Gadányi, član občnega zbora, je spraševal, zakaj je tako veliko nesorazmerje v finansiranju organizacije s slovenske in madžarske strani, nakar je predsednica povedala, če gledamo finansiranje skupnosti nasploh (DSS, Radio Monošter, dvojezični

novnem zaprtju meja lahko domišljali mentorje iz Slovenije pri kulturnih skupinah.

Občni zbor je sprejel tudi načrt za delo ZSM v letu 2020 in finančni načrt ZSM za leto 2020.

(Slika na 1. strani: Delovno predsedstvo občnega zbora; (z leve) predsednica občnega zbora Gyöngyi Bajzek, predsednica ZSM Andrea Kovács in sekretarka ZSM Nikoletta Vajda Nagy.)

Marijana Sukič
Foto: K. Holec

PREKMURJE

Sobota je slavila

16. julijuša leta 1348 je v pisni listini prvo paut bilou napisano ime Muraszombatha. Občina Murska Sobota si je zatau te den vöodabrala za svoj svetek. Letošnji je biu - znamo zakoj - malo načiši, nej tak pun prireditiv, kak je tau bilou v preminauči lejtaj. Na slavnostni djileš varaške kotrige, na sterom so raztalali tüdi občinska priznanja, je leko prišlo samo malo vöodabranih lidi, vsi drügi pa so si djileš leko poglednoli prejk video povezave.

Naziv častni občän (díszpolgár) je daubo Milan Kučan, prvi predsednik samostojne Slovenije, steri je tüdi vodo odbor za obeležitev 100. obletnice združitve prekmurskih Slovincov z matičnim narodom. Kučan si je po mnenji predlagatela, soboškoga župana Aleksandra Jevška, naziv zaslužio zatau, ka je dosta prispevo k razvoji Murske Sobote, varaške občine in Prekmurja nasploj. Zahvalno listino mestne občine Murska Sobota je dobila Gimnazija Murska Sobota, stera je lani proslavila 100 let svojoga delovanja. Ludvik Zelko je daubo plaketo mestne občine za življensko delo na področji športa, zahvalno listino pa so daubili: soboško območno združenje Rdečega križa, EHO Podpornica in Škofijska karitas za nesebično pomauč pri izvajanji ukrepov in aktivnosti v časi epidemije koronavirusa.

Slavnostni guč na prireditvi, stera je bila v Gledališči Park, je meustrokovni direktor soboškoga špitata Daniel Grabar. Po njegovih rečaj je bila epidemija navvoga koronavirusa fontoška izkušnja za špital, vej pa so se padari in vsi drügi, steri tam delajo, dosta vsega navčili. »Gnes sam ponosen na svoje sodelavce, steri so omogočili vzpostavitev takših razmer, ka se je okužba nej širila in ka smo leko vsakšoga pacienta, steri je nüco pomauč, oskrbeli varno, zanesljivo in v skladi z medicinsko doktrino,« je ške cujdau Grabar.

Silva Eöry

Želijo se sporazumevati v slovenskem jeziku

Zveza Slovincov na Madžarskem že vrsto let prireja tečaj slovenskega jezika, in sicer tako za začetnike kakor tudi za nadaljevalce. V letošnjem februarju je začela mlada profesorica slovenskega jezika **Martina Zakoč** z osnovami slovenščine seznanjati 19 prijavljenih, na sredini marca pa se je morala zaradi epidemijske nevarnosti - po šestih srečanjih - posloviti od svojih tečajnikov.

Po izboljšanju epidemiološke slike se je tečaj za začetnike nadaljeval junija, toda le z osmimi udeleženci. »*To so tisti, ki res vztrajajo in želijo nadaljevati z učenjem. Seveda je zdaj že tu poletje, nekateri imajo druge obveznosti. Glede na situacijo pa menim, da nas je še kar nekaj,*« je povedala porabska Slovenka, ki je študirala na Univerzi v Mariboru, v lanskem letu pa se udeležila še izobraževanja, na katerem si je pridobila certifikat za poučevanje slovenščine kot tujega jezika. Svoje znanje je lahko preizkusila v prvi polovici prejšnjega šolskega leta, ko je slovenski jezik poučevala na DOŠ Števanovci.

»*Pri tem tečaju je največji izziv to, da je opraviti dvotedensko prakso med študijem nekaj popolonoma drugega, kot ljudi dejansko česa naučiti,*« je priznala Martina še pred začetkom enega od četrtkovih srečanj, ko smo jo obiskali v monostrskem Slovenskem domu. Vodja tečaja se za vsako učno uro pripravlja posebej. »*V zvezek si zapišem, kaj je moj cilj za tisti dan, kaj naj bi naredili. Seveda, če me prosijo, naj dodatno kaj razložim, tudi to storim z veseljem.*« Na tečaju

se Martina pogosto poslužuje madžarskega jezika, kar je v primeru začetniških udeležencev razumljivo. »*Trudim pa se, da stvari, ki so se jih*

govarjavo, nato pa jih oni skupaj ponavljajo. Tako jim gre bolje v uho, potem pa še zapišemo njihov pomen v madžarskem jeziku. Sle-

Martina Zakoč se ob utrjevanju sporazumevalnih vzorcev pogosto dotakne tudi poglavij iz slovenske slovnice

že naučili ali o katerih smo se že pogovarjali, ponovijo v slovenščini. Če kaj povem v tem jeziku, se pogosto niti

dijo naloge za utrjevanje, večina izrazov se ponavlja pogosto,« je potek pouka opisala Martina in dodala, da so

Martina rada priskoči na pomoč in odgovarja na vprašanja zakoncev Róze Frank in Józsefa Kovácsa-Bune

ne zavedajo, in odgovorijo po slovensko. Dostikrat jim pade na misel: »*Aha, to pa smo se že naučili.*«

Martina Zakoč s tečajniki obdeluje teme po učbeniku »A, B, C ... 1, 2, 3, gremo«, pogosto pa izroča tudi fotokopirane liste iz knjige »Slovenščina ekspres«. Vesela je, če njeni učenci sami, tudi doma kaj naredijo in rešene naloge naslednjic prinesejo na tečaj. »*Izberem določene besede, povem njihovo iz-*

s tečajniki obravnavali tudi nekatera osnovna poglavja iz slovenske slovnice, na primer spregatev glagolov.

Še februarja je vodja tečaja povprašala udeležence, kakšne cilje so si zastavili. »*Večina je povedala, da si želi usvojiti osnovne sporazumevalne vzorce. Tiste, ki so si pa zadali višje cilje, sem opozorila, da se morajo najprej naučiti veliko-veliko besed in vzorcev, preden bi lahko nadgradili svoje znanje,*« je

poudarila Martina.

Tudi prisotni udeleženci so pritrdili besedam učiteljice. »*Učimo se izraze, ki jih lahko uporabljamo kot turisti. V praksi jih bova z možem preizkusila, ko bova spet obiskala Bled ali Izolo,*« je dejala Róza Frank, ki se vsake učne ure udeležuje skupaj s soprogom. »*Nekoč sem se učila ruščine, srbohrvaščine in češčine, sedaj pa se vsi ti slovanski jeziki mešajo v meni. Ta tečaj mi pomaga razčistiti razlike in je zelo koristen tudi kot vadba za možgane.*«

Tudi porabska domačinka **Katalin Lovenyák** gleda na tečaj s praktičnega vidika. »*Z družino pravkar načrtujemo obisk vzgajališča orhidej v Dobrovniku. Sama sem že hodila tam, prepričana pa sem, da mi bo ta tečaj pomagal pri sporazumevanju. Rada bi bila tako samozavestna pri nakupih v Prekmurju, kot sem bila pred davnimi leti,*« smo slišali od udeleženke, ki se je v osmih letih osnovnega šolanja vseskozi učila slovensko.

Tečaj slovenskega jezika za začetnike bo trajal predvidoma do konca meseca julija. »*Cilj udeležencev, da bi se bili sposobni osnovno sporazumevati v slovenščini, bomo zagotovo dosegli. Potem pa bomo videli, če bodo jeseni nadaljevali s tečajem,*« je za slovo povedala Martina Zakoč, ki se je pred študijem leto dni udeleževala podobnega jezikovnega tečaja v Ljubljani. Kakor pravi, si je v tistem času pridobila veliko izkušenj, ki so zanj zelo koristne pri sedanjem delu.

-dm-

Jože Herman - fotograf, snemalec in radioamater

S51ZO

Jožeta Hermana ste v Porabji dostokrat vidli z eno škerjo v rokaj, vej pa je duga leja biu zaposleni kak snemalec (operatör) na slovenski nacionalni televiziji. Zdaj, gda je že neka cajta v penziji, ma ške več časa za en svoj velki hobi,

ra na televizijo Ernest Ružič in sva z njim dosta odila v Porabje, sploy po tistom, ka so si na televiziji vözbrodili oddajo Slovenci v zamejstvu.«

Do tistoga mau, ka je šau v penzijo, se je na televiziji dosta vsega

sam se začno spravlati že te, gda sam živo v Püconcaj. Potistom, ka je v Soboto prišo Tone Grčar, so začnili iskati mlade, steri bi se s tem začnili spravlati. Grčar je gnauk pozimi prišo s piciklinom na djileš mladincov v našo vesnico in nam je o tom malo več raztolmačo. Neka se nas je te odlaučilo in smo se začnili včiti telegrafijo, se pravi Morsejev abece, in vse drugo, ka smo nücali za tau,

stavijo vnoči, na višij pa podnevi. Vse tau radioamateri nücajo tüdi na svojih tekmovanjaj, na sterih je Jože Herman že dosta priznanj in pokalov daubo: »Tekmovanj gé več, recimo tüdi takšo, v steron moreš v 24 vöräj čimveč radijskih zvez vzpostaviti. S tistim, s sterim prideš v stik, samo vöminita svoji klicni številki, moja je S51ZO, in od kejc je šteri. Na konci se seštejejo kilometri. Recimo, do

Jože Herman se že duga leja z radioamaterstvom spravlja

Tau so pokali, stere je daubo kak radioamater

tau pa je radioamaterstvo. O tom sva se dosta pogučavala, ali začnimo lepau po redi.

»Ges san gorraso v Püconcaj. Moja mati je tam leranca bila. Že v mladi lejtaj sam daubo svoj prvi fotoaparata. Mam dosta starih kejpov, na sterih se vidi, ka vse se je godlilo v Püconcaj pa indri v Prekmurji. V zamanici sam meu temnico, ge sam kejpe vöredo. Včasi sam jih prva napravo, kak je prireditev končana bila,« pravi sogovornik in cujda, ka so se s pajdaši s piciklini večkrat pelali na fotbalske tekme, vse ta do Lendave: »Ge sam nej špilo, ge sam šau navijati ali pa sam pomagati, da je trbelo črte na igrišču rediti pa takše tehnične reči.«

Po zgotovljeni osnovni šauli se je vpiso na soboško gimnazijo, te pa je ške šau na fotografsko šaulo v Ljubljano. 1978. leta je daubo službo kak fotograf pri novinarju Vestnik ali že dve leti sledkar ga je novinar Jože Šabjan potegno k televiziji. Z njim je te prvo paut začno oditi tüdi v Porabje: »Tistoga cajta je ške tak bilou, ka so nas sodaki na vsakši par kilometrov dojavili in so gledali tau, če dokumente mam, pa nas spitavali, kama demo. Te sledkar je prišo za novina-

vöminilo, tüdi televizijska tehnika, pa nej samo gnauk. Kamere so zdaj nej več takšne žmetne, ka so bile inda svejta: »Prva smo snemali na filmski trak, steroga smo te z busom pošilali v Ljubljano. Konec osemdesetih lejt preminaučoga stoletja smo snemali na videokasete, na konci pa sam se ške z digitalnimi kamerami spravlo.« Pauleg toga, ka je dosta snemo v Pomurji pa tüdi v Porabji, ga je službena paut večkrat odpelala po Jugoslaviji, parkrat pa tüdi na tihinsko: »Predsednika rosaga Milana Kučana sam sprvajo te, gda je šau v Varšavo, večkrat tüdi v Budimpešto. Biu sam tüdi v Lihtenštajni, Parizi in tak ta dale.«

S sogovornikom se pogučavleva v Seli, gé si je z držino na enom bregi postavio lejpi ram. In zakoj gli v toj goričkoj vesnici? Nej telko zavolo toga, ka je nejdaleč vkraj, v Prosenjakovcaj, njegva žena Jožica, o steri smo že pisali, ravnateljica na dvojezični šauli, liki je bole »krivo« radioamaterstvo, s sterim se spravla že od osnovnošolskih lejt. V Seli je prva stala samo antena, stero nüca kak radioamater. Po tistom, ka se je té funtoš odavo, pa so ga kúpili in postavili na njem ram. »Z radioamaterstvom

ka smo leko te delali z radioamatersko škerjo.«

Čiglij je inda sveta tak bilou, ka so meli radioamateri fontoški tau tüdi pri vzpostavljanji stikov, recimo med bojno v Bosni in Hercegovini, so ške gnesden fontoški, sploy te, gda se zgodijo kakšne velke nesreče, gda se zemla trausi ali te, gda je povauden, pa moderna tehnika odpove: »Pauleg telegrafije sam se sledkar tüdi malo angleško navčo, ka se tak leko pogučavlen z radioamateri s skor cejlloga sveta. Pri telegrafiji nücamo tüdi dosta kratic, ka te nej trbej na dugo tolmačiti. Recimo, QRS, pomeni, ka naj se piše bole pomalek. Tau vsi radioamateri po cejlom sveti razmejmo.«

Radioamater vzpostavlja stike na UKV valovaj, na steri se leko ob pomauči meseca poveže s skron cejlom svetom. More meti zadosta močno anteno, dober oddajnik in sprejemnik, pa tüdi neka sreče. Dosta je odvisno tüdi od sunca oziroma sunčevih peg. Na kratkom vali se na nižij frekvencaj veze leko baukše vzpo-

Budimpešte je 220 kilometrov. Ovak pa je moja najdukša povezava, in tau na UKV frekvenci, 3500 kilometrov do Kanarskih otokov.« Junijuša in julijuša so najbaukši pogoji, vej pa se leko, tüdi ob pomauči aurore, polarnoga sija, signal fajn odbija. »Mislím, ka je bilou leta 2005, gda mi je na 400 MHz gratalo vzpostaviti stik z enim irskim radiomaterom, steri je 1886 kilometrov vkraj od mene. Tau je na toj frekvenci ške gnesden najdukši vzpostavljeni stik v Evropi. Tau mi je gratalo ob pomauči aurore, stera je pri nas trno redki pojav. Lekar sam tau v 50 lejtaj, v sterih se spravlam z radioamaterstvom, doživio samo petkrat,« je ške raztomačo Jože Herman, član RTV kluba Murska Sobota.

(Kejp na 1. strani: S51ZO je njegva radioamaterska številka.)

Silva Eöry
Kejpi: osebni arhiv
Jožeta Hermana

ŽELEZNA ŽUPANIJA

Osemnajsti naj bi bijo iz
Ukrajine

Železna županija je trno dobro skauz dala prvi tau epidemije, celau tak dobro smo se branili prauti koronavirusi, ka so nas eške iz Budimpešte pohvalili. Bilau je tak tō, ka smo z ednov drugov županijov (Békés) najmenje okuženih (fertőzött) meli v cejlom rosagi. Istina, ka je enim malo čüdno bilau, kak tau, če smo pa na meji z Avstrijov, gde je dosta betežni bilau zavolo virusa pa kama je dosta naši lidi delat ojdlo. Tisti, steri so tej numeram nej vörvali, so gučali, ka je zatok tak malo okuženih, ka se je premalo testov napravilo.

Dapa obračamo tak ali ovak, ta numera se je trno dugo nej genila, stavila se je pri 17. Prejšnji pondejlek se je genila pa gratala 18. Sto je pa odkec je 18. okuženi, pri sterom so vöpokazali virus, se je par dni nej znalo. (Tak vejte, ka so pri nas v prvom vali epidemije tō nej konkretno vödali, gdé živijo okuženi, nej ka bi se prej narod postrašo ...)

Zatok smo pa bili presenečani, ka so petkove županijske novine konkretno napisale, ka naj bi bijo 18. okuženi s koronavirusom v Železni županiji Ukrajinec, steri je prišo k firmi Flex v varaš Sárvár delat. Novine tak vejo, ka je v tau fabriko nej tak dugo nazaj prišlo delat iz Ukrajine kauli stau delavcov, steri so svoj kvartir dobili nej samo v Sárvári, liki v Sombotelu pa po vesnicaj okauli Celldömölka. Vsi tej delavci naj bi bili zdaj dva kedna v karanteni. Vej so pa prišli iz rosaga, steri je na rdeči lišti, ka naj bi pomenilo, ka iz tistoga rosaga nišče ne smej priti na Vogrsko. Dapa če majo papir, ka na Vogrskom delajo, te za nji vela predpis, kak za lidi iz žutih rosagov, se pravi dva kedna karantene.

Prej dosta lidi iz Ukrajine pa Moldavije dela po naši županiji pri gradbeni firmaj pa pri velki pavraj tō. Takšoga ipa se človek pita, ali gvüšno, ka vsi ti so najprva dva kedna zaprejtí v karanteno? Ali je mogauče gospodarski interes krepši kak skrb za zdravej domanjí lidi?

Marijana Sukič

OD SLOVENIJE...

Narodni dom v Trstu spet prehaja v slovenske roke

V Trstu je bil ob navzočnosti predsednikov Boruta Pahorja in Sergia Mattarelle in več ministrov Slovenije in Italije ob stoti obletnici požiga Narodnega doma podpisan dokument, s katerim bo ta znova formalno prešel v last slovenske manjšine. Sam proces vračanja bo sicer trajal več let, saj je treba urediti vse birokratske formalnosti. Vrnitev pred sto leti v Trstu požganega Narodnega doma slovenska stran označuje za simbolno dejanje sprave v evropskem duhu, pomembno za prihodnje odnose med Slovenijo in Italijo. Pahor in Mattarella sta pred slovesnostjo v Trstu položila vence k spomeniku bazoviškemu junakom in k spominskim obeležjem na bazoviški fojbi ter se ob tem prijala za roke. Predsednika sta tudi Narodni dom obiskala skupaj in se vpisala v zlato knjigo. Tržaškemu pisatelju Borisu Pahorju, ki je bil kot otrok priča požigu, pa sta izročila najvišji državni odlikovanji obeh držav.

Četrti protikoronski zakon

Državni zbor je sprejel četrti protikoronski zakon oziroma zakon o interventnih ukrepih za pripravo na drugi val covid-19. Ukrep delnega povračila nadomestila plače delavcem na začasnem čakanju na delo, ki je v veljavi od razglasitve epidemije sredi marca, se podaljšuje do 31. julija. Vlada ga bo nato lahko še dvakrat podaljšala, to je do konca septembra. Do konca septembra bo država prevzela tudi nadomestila plač za delavce v karanteni, ki jim delodajalec ne bo mogel organizirati dela na domu. Za financiranje dodatnih kadrov v socialnovarstvenih zavodih v javni mreži ter zavodu za zaposlovanje namerava vlada v proračunu zagotoviti 31 milijonov evrov. Za preprečevanje širjenja okužb predlog zakona predvideva vzpostavitev in zagotavljanje delovanja sledilne aplikacije za pametne telefone.

ŠIRŠE OKOLJE, SVET NARAVE

Pozdravljeni! Ker je urednici bil moj prvi prispevek všeč, lahko danes berete že drugega. Izpitna tema pod številko 13 ni bila nesrečna, ker me pač narava in okolje že dolgo zanimata. Malo sem pobrskal po internetu in se še bolj poučil o problemih okolja, v mojem zvezku pa je nastal naslednji zapis.

***

V zadnjih letih večkrat slišimo, da meteorologi svarijo pred naraščanjem števila ekstremnih vremenskih pojavov, ki povzročajo naravne katastrofe. Na našem območju je vedno več neviht, ki povzročajo poplave, poplavljanja rek in hudournikov, žleda, ki je že uničil stotine hektarjev slovenskih in madžarskih gozdov. Sušna ali gosto poseljena območja so vse bolj izpostavljena tveganju za hudo sušo. Večina evropskih držav ima te težave. Suše, vročinski valovi in ekstremne poplave za prihodnja leta žal pomenijo velike nevarnosti, vse pa so posledica globalnega segrevanja. Na srečo še s takimi vremenskimi pojavi nimam nobenih osebnih izkušenj, a glede na to, kakšne nevarnosti nam v prihodnje grozijo, jih bom slej ko prej imel.

Naravo trenutno najbolj ogrožajo klimatske spremembe, ki jih s svojim nevestnim ravnanjem povzročajo ljudje. Preveč je avtomobilov in ostalih prevoznih sredstev, ki s svojimi izpusti onesnažujejo okolje. Škodljivi so tudi veliki industrijski obrati. Prav tako uporabljamo preveč plastike, ki se ne more reciklirati in pride v naravo, na primer v morja, kjer ogroža življenje vseh morskih bitij.

Vsak človek lahko po svoje prispeva k zmanjšanju onesnaženja planeta. Tudi naša družina se trudi v tej smeri. Doma ločujemo odpadke, hrane kupimo toliko, kolikor je porabimo, ne uporabljamo agresivnih čistil, ugašamo električne aparate, varčujemo z vodo (kolikor se da, no, ne vedno). Zunaj doma pa se tr-

dim, da nikoli ne odmetavam odpadkov v naravo. Veliko hodim peš, da mi ni treba uporabljati prevoznih sredstev, ki onesnažujejo okolje. Gibanje v naravi pa je tudi zelo zdravo. K ohranjanju čiste narave spada tudi domače vrtnarjenje. Babica in dedek imata velik vrt, na katerem pridelujeta različne vrste zelenjave na čisto naraven način, brez škropiv. Včasih pomagam prekopavati gredice, poleti, ko je suša, pa tu in tam pomagam

Mešana komisija bo predvidoma septembra

Ministrca za Slovenijo v zamejstvu in po svetu Helena Jaklitsch se je 8. julija na Brdu pri Kranju srečala s Ferencem Kalmárjem, ministrskim komisarjem za razvoj sosedске politike Madžarske in sopedredujočim Slovensko-madžarske mešane komisije za spremljanje izvajanja Sporazuma o zagotavljanju posebnih pravic slovenski narodni manjšini v Madžarski in madžarski narodni skupnosti v Republiki Sloveniji. Na srečanju sta se dogovorila o terminu in aktivnostih za naslednje zasedanje Slovensko-madžarske mešane komisije, ki bo predvidoma v mesecu septembru. Dotaknila sta se tudi izzivov in nekaterih odprtih vprašanj, ki se nanašajo na narodni skupnosti na obeh straneh meje.

Vir: spletna stran Urada

zalivati. Pravijo, da je vrtnarjenje zelo koristna dejavnost tako glede pridelane zelenjave kot za preprečevanje bolezni. Vrtnarjenje zmanjšuje stres, izboljša duševno zdravje, je odlična vadba za telo, lahko

zdravo zelenjavo. Žal pa danes več kot polovica prebivalstva na svetu živi v mestnih okoljih, z omejenim dostopom do narave, zato ima vedno manj ljudi možnosti vrtnariti.

Trenutno imam tudi jaz vedno manj časa za vrtnarjenje in izlete v naravo, ker imam mnogo šolskih obveznosti. Pred leti sem z mamo veliko hodil v gozd na sprehode in nabirati gobe. Prav tako sva hodila k bližnjemu jezeru, okrog katerega vodi lepa pohodna pot. To mesto je seveda idealno za ribiče in sprehajalce.

Svet narave me od nekdaj zanima, zato upam, da bo v naših krajih narava še dolgo čista in skrbno ohranjena. Ker vsak dan vsepovsod vidimo veliko žalostnih slik onesnaženja narave, sem k svojemu članku rajši izbral nekaj lepših maminih fotografij. Naj narava vedno ostane tako enkratna!

Samuel Bekő

porabje.hu

Veselo druženje med delom

Drūštvo porabski slovenski penzionistov je 9. pa 10. juliuša melo gastronomsko delo na Vzorčni kmetiji na Gorejnjom Seniki. Za pice peči je fejs dobro mesto vanej na friškomb lufti, gde je peč pa par stolov pod strejov, zvōjna pa dosta mesta tak za delo kak za druženje. Bilau nas je vsevkūp 34, prvi den števanovski, otkauvski, verički pa gorejnjisenički penzionisti, drūgi den pa Varašanci s sakaluvskim penzionistomb. Meli smo dobroga kūjara, vekši tau nas se je podau za delo, menši tau pa raj samo gledo delo pa se veselo drūžo. Na konci dela smo pa vsi z dobrim apetitomb vōsprbali, kakšne pice se nam je pršikalo napraviti. Pohvalili smo se! Hvala lejpa kūjari Steffel Csabini, direktori Razvojne agencije Tomaži Kovači pa za dobro drūžbo vsejm penzionistomb, steri so se z veseldjom dali pozvati.

*Klara Fodor, predsednica
Kejpi: Margit Čuk pa Marijana Fodor*

Smo z veseldjom bili pripravljeni na delo

Dobri tanači za najbolja praktično pripravleno, žmano pice

Na red smo stali za delo s testaumb

Nisterne so flajсно obračale naužice za zelenjavo pa ribaš za sir

Vsefale dobraute, depa samo z merov gor dejvati

Mladi direktor Razvojne agencije je nam kūro peč pa peko pice

Steri so že zgotovili z delomb

... DO MADŽARSKE

*Blatno jezero naj ostane
»naše«*

Blatno jezero naj ostane naše, je izjavil budimpeštanski predsednik stranke socialistov Zsolt Molnár, saj – kot je rekel – podjetniki, ljubljenci vladne stranke FIDESZ komaj čakajo, da bi si prisvojili plaže in pristanišča ob samem jezeru ter dobili parcele za pozidavo v neposredni bližini jezera, čeprav je obala jezera neposeljena.

Za preprečitev popolne privatizacije jezerske obale je stranka začela akcijo z naslovom Blatno jezero naj ostane naše. Pri zbiranju podpisov so ji pomagali tudi aktivisti mladinskega gibanja Societas. Na vprašalnikih so našteje naslednje zahteve: naj plaže s prostim vstopom ostanejo še naprej brezplačne, naj se ne privatizirajo in ostanejo v državni lasti pristanišča za jadrnice, naj se ne dovoli, da bi postala obalna cona prenatrpana s stavbami, naj se ne dovoli prekvalifikacija obstoječih funkcij obale, kampi naj ostanejo kampi, nezazidljive parcele pa res nezazidljive.

Predsednik Molnár je izjavil, da bo stranka jeseni vložila v parlament novelo zakona o Blatnem jezeru, ki naj bi preprečila privatizacijo te pomembne turistične destinacije, saj, kot je rekel, je Blatno jezero lastnina nas vseh. Upa, da so to, da ga moramo ohraniti za naslednje generacije, končno doumeli tudi člani vladne stranke FIDESZ.

*Madžarske državne železnice
prevele javno avtobusno
podjetje*

Madžarske državne železnice (MÁV) so s 15. julijem prevzele javno avtobusno podjetje Volánbusz. Tako sta obe panogi javnega potniškega prometa prišli pod skupno vodstvo, je seznanil javnost minister za upravljanje z nacionalnim premoženjem. Borba za prestiž med državnim avtobusnim in državnim železniškim podjetjem je trajala več let, katero podjetje bo obdržalo več linij in več potnikov. Zmagale so železnice in skupno strateško vodstvo obljublja, da bo prekinilo paralelne linije in poskrbelo za usklajenost med železniškim in avtobusnim prometomb. Minister za upravljanje z nacionalnim premoženjem obljublja enotni vozni red, enotne cene in imidž. Obljublja tudi boljše dohodke, le da delavci v avtobusnem podjetju tega ne verjamejo.

Ka je s tauga sveta gratalo?

Prejšnji keden sem v Sakalovci pri tetrici Margiti Makoš odo stare kejepe gledati, zato ka so mi povedali, ka njeni mauš so prvin dosta slikali. Ranč podne je bilau, gda sem tam odo, tau zato vejim, ka sakalovski zvaun je te vdaru, kak sem klüko prijio. Nej je najbaukši cajt podne lüstvo nagučavati, aj kejepe naprej poiščejo, gda je vsakši lačen. Depa ka aj delam, če se je že gnauk tak priškalo, si mislim, bau, ka bau. Še prvin kak bi kloncno, dvera se odprejo pa tetica Margit predmé stanejo.

»Ka bi ti trbelo?« me pitajo.

»Pet, šest kejpov pa deset minut časa,« pravim.

»Kakšne kejepe?«

»Stare. Vejim, ka so vaš mauš dosta slikali pa rad bi vas prosu, če bi mena iz tej kejpov par

mena s tej kejpov par pokazali.

»Moj mauš je emo najprvin fotoaparati v vesi pa sledkar je še večkrat tjüpo, kak so vsig-

Tetica Margit (Makoš, po domanje Imarni) prebira med starimi kejpji

dar novejši bili. On je vsena-kraja, vse doladjemau, zato ka drugoga nej bilau. Sliko je gostüvanja, pokapanja, borovo gostüvanje, vse, ka je trbelo pa

so ga prosili. Gda je tjeipe na-pravo, te je film v Varaš odneso pa tam ga je vö dau naprajti. On je tau spoj rad delo, njema se je nikdar nej trbelo moliti, aj dé pa slika.«

- *Kak vejim, vaš mauš so nika še meli, ka so spoj radi delali, tau je pa bilau igranje na fudaj pa na bobeni.*

»On je spoj rad igro, depa on je nej dosta odo z brati, z Makoš bandov igrat, gnauk, gnauk, gda je fejest trbelo, ali če je stoj falijo z bande. Doma je dostakrat naprevzvejo fude pa igro, najbola te, gda malo emo v glavej. Dja sem rada spejvala, tak ka tašoga reda sem ga dja sprvajala.«

- *V taum rami ste vi bili doma?*

»Dja sem bila doma, kak sem že prajla, sama sem bila, tak sem te doma ostala s starišami v tau rami, gde sem se naraudila. Na taum ednom starom tjeipi se vidijo moji stariške, gda pri grobi stojijo, gde sta baba pa dejdak pokopana. Na drugi strani pa moje matere sestra stoji, paulak so Karovi mlajši Irma pa Rejzi.«

- *Mate eden sodački kejp tö.*

»Tau je te bilau, gda je moj mauš sodak bejo, tam so te tjeip naprajli, depa gde je tau bilau, tau že ne vejim. Te sva müva že oženjena bila pa mela sva že eno dejte, tau je nej dobro pa žmetno bilau, ka te čas sva posaba mogla biti.«

- *Kelko mlajšov mate?*

»Tri mlajše smo meli, dva sta že mrla, Feri pa Kati, že samo

Pityu žive, on je v Vasszent-mihály. Mam več vnukov pa pravnukov, kak vidiš, edna vnukica je pri meni z detetom.

sveta gratalo.«

- *Gde je tau dolavzeto, gda z možaun pred vodauw sedita?*

»Tau je doma, tü, gde sva zdaj,

Najstarejši kejp, na pravo od križa stadjita njena stariša

Tauma se fejest veselim, ka sem zdaj bar nej sama.«

- *Je eden taši kejp, gde niši pevski zbor spejva. Sto so tau?*

»Tau so Petjina Böška, Schrei Erži, Korpič Laci, Horvath Janči pa dja. Mi smo dugo lejt vküper spejvali, spoj dobro je bilau, še zdaj mi dostakrat na misli pride. Dja sem vsigdar rada spejvala, bilau je tak, ka

na stanej je bila edna velka fototapeta, gde se je maurdje vidlo. Müva z možaun pa pred tau sediva.«

- *Na slednjom kejpji vaš mauš kak eden ladjen sedijo na kočüji. Ka je tam bilau?*

»Kak gasilec je daubo priznaje, on je na tau vsigdar fejest djzdavi bijo. Dja sem vsigdar bola taša püklava bila, on nej,

Tetica Margit so vsigdar radi spejvali. Na kejpji z Erži Schrei pa šaugorcu Böško Makoš. Muzikanta sta Laci Korpič pa Janoš Horváth

poiskali pa pokazali.«

- *Depa najprvin mena tau povejte, kak ste se vi v Sakalovci po iži zvali?*

»Mi smo Imarni bili, moj oča je z Gorenjoga Senika bijo, dja sem sama bila, nej sem mejla nej brata pa nej sestru. Ranč dobroga reda si prišo, zato ka te den, 14. julija, sem se naraudila, zdaj, gnes sem osemdesetri lejt stara.«

- *Tak vejim, ka vaš mauš so dosta kejpov redli, leko bi*

Njeni mauš Ferenc Makoš ali kak so ma v vesi gunčali Caci, je duga lejta bijo gasilec

Nekdešnja Makoš banda: (s prave) Margitim mauš Ferenc Makoš, Janoš Horváth, Imre Makoš, Pišta Makoš pa Imre Soós

še v kosavnoj fabriki sem si spejvala, gda sem delala, aj čas bola dé.«

- *Ka svetite na taum kejpji?*

Kakšni rojstni den, ka cejli zbor vküper spejva v krčmej?

»Če dobro vejim, te rojstni den v kulturnom daumi. Te je še lüstvo vtjüpodlo pa se je veselilo, nej kak gnesden, gda se vsikši nutra v ram zapira. Dostakrat mi tau na misli pride, kama smo prišli, ka je s tauga

on je do slejdnjoga tak bijo kak eden kapitany.«

- *Lejpi žitek ste meli z možaun?*

»Tak vejš, kak je tau, bilau je dobro pa bilau je slabšo tö, ranč tak kak pri drugi družinaj. On je zato nej lagvi človek bijo, tau ne morem prajti, gnauk, gnauk sva se kaj korila, depa potistim sva se vsigdar vöpomirila.«

Karči Holec

»Človek doma, kaulak rama vsikdar nika dela ...«

»... pa vsikdar nika nauwoga, baukšoga napravi,« sva se začnila pogučavati s predsednikom Porabskoga kulturnoga in turističnoga društva Karčinom Holecom, gda sem ga v Andovci pito, zakoj so dali napraviti grajko kauli Porabske domačije. »Ta ograja je že fejst potrebna bila. Oprejti smo bili, divjačina je tū prejk ojdla pa vse dolapogejla, ka smo posadili. Nej samo sadje, vse rauže je na nikoj djala. Drugo pa tau, ka smo tū pauleg pri pauti, pa pejšti dosta lüstva odi. Mi smo radi bili, če so se turisti tū stavili, samo dostakrat smo takšo vse najšli, ka je nej sévalon. Dosta brige smo meli s smetjami,« je raztomačo Karči pa dale gučo. »Gnauk je tū odo državni sekretar za narodnosti Miklós Soltész pa sem se njema tū malo potaužo. Un spoj rad odi v plamine, dvakrat se je že napauto na Triglav, de je pa samo do Kredarice prišo. Gda je gorpoisko naš Mali Triglav, sem ma vse raztomačo, pa je pravo, aj samo nutradamo

gnauk smo samo kaulakprišli,« se je na sprtolejtje nazajspomino Karči.

Andovčarge so dva hektara zemlé kaulizagradili. Vekši tau

Predsednik PTKD Andovci Karči Holec kaže nauwo grajko z mardjaboriča (macesna) pred Porabskov domačijov

grajke je napravljen s spletenoga zelenoga drauta pa ne mauti kejp dvoriška. Če go štoj pogledne, prej ranč ne vidi, ka je tam. »Tū naprej pri domačiji pa smo nej steli draut, zatok smo prosili, aj z deskami bause napravljena ograja, kak gnauksvejta. Té lejs je mar-

lugatere zatok dež moča, sunce gorasija, trbölo je pofarbat. Zdaj par lejt nemo meli brigo,« je biu rad Karči.

Gda sva nutstaučila v Porabsko

nej grajka. »Tau eške v vodej tastodji, stau lejt de minimum zdržalo.«

Biu je lejpi sunčen, depa vraučiden v Andovci, zatok sva s Karčinom vö na dvoriške staučila. Če rejsan sem že vüdo tisto veuko peč kraj lesá, sem malo vöopito, što go nüca. »Tau smo eštjek z evropskoga projekta ESCAPE naredili, zdaj že dve leti, ka smo go prejkдали. Od tistoga mau je spoj dosta lüstva bilau tū, dosta se je nücalo tū. Vidi se, ka je peč kaulak že dimnata, črna,« sva staučila pod strejo male ižice. »Tū se leko krü pečé, leko se na grili pečé, leko se bograč köja. Tri funkcije má peč, stero leko vsikši nüca, steri sé pride. Skupine leko majo programe tū vanej, gda je lejpo vrejmen. Takšoga reda nej trbej tanut titi, tū je gauštja, tū je veuki ograd,« sva s Karčinom malo kaulipoglednila po dvoriški, gde je prej zavolé mesta za eden kemping tó.

»Tau bi fejst potrebno bilau. V Porabji nega takšo mesto, gde

eden takši kemp gvüšno veuko zanimanje. »Zavolo epidemije zdaj lüstvo néde vö z rosoga. Bicikline so vse dolapoküpili, vse baute so prazne. Tau lüstvo je v naravi, vanej, pa nešče v hotel titi. Gda se pelam prejk Porabja, dostakrat vidim, ka so tū-tam šatorge postavleni. Po mojem pa bi baukše bilau, če bi turist üšo tá, gde je ograja, gde se ma nej trbej bojati, ka ga krajzaženého. Tau bi fejst potrebno bilau, vü pam, ka se ta ideja uresniči,« sva s Karčinom pomalek prišla do Porabskoga srcá.

Tam pri grajki mi je včasik na pamet prišlo, kak leko eden prausen turist cuj k Maloma Triglavi stauči, če je vse zagrajeno. »Dvera do cejli den oprejta, mamo ednoga od ausme do štrte vöre, steri de vsikdar tū. Če pa nej, se ga leko po telefoni pozové, gđakoli leko pride, v soboto ali nedelo tū. Mi neštjemo zaprejti biti, cil je tau, ka kak največ lüstva aj pride. Aj si poglednejo Mali Triglav, Porabsko srcé pa

En tau andovskoga dvoriška, gde bi se leko v nauwom kempingi šatorge postavljali

prošnjo za ograjo. Rejsan smo dobili 6 miljaunov forintov,« je veselo pripovejdo predsednik Državne slovenske samouprave. Prva kak bi majstri cujstanili, so mogli domanji mejau vöspucati. »Meja má šegau taostati, eden saused go ne kosi, pa drugi tó nej. Tak smo steli, aj ograja djenau na mejej dé, de je pa vse gorzaraščeno bilau. Telko 'sreče' smo meli, ka je prišla epidemija, drugi delo je nej bilau. Doma smo bili, čas smo meli. Vanej na lufťa smo bili,

djaborič (macesen), vü pam, ka de dougo vödržo,« je pokazo lejpe deske sogovornik.

Tau srečo so tó meli v Andovci, ka je s penez državnoga sekretariata eške ostalo, zatok so dali od znautra pa zvüna vöpofarbat porabsko domačijo. »Vse okne, dvere so se obnovile, depa tak, ka so ostale originalne. Tau vse so nekda tišlarge ročno delali. Takšo se že ne dá küpiti, vse se opéra pa zapéra kak gnauksvejta,« sva staučila bliže k lejpoj bejloj stenej rama. »Ža-

domačijo (štera je po ednom tali živi muzej, po drugom pa soba pobejga), sem včasik na pamet vzeu nauvi pod na ganki. »Gda so hodnik betonérali, sem pravo, aj tak napravijo, ka aj se vidi, ka je z rokauw narejeno. Vej je pa v ednoj domačiji nika nej gnako, aj se vidi, kak so vlejkli té beton. Samo tau nevoló smo meli, ka je maček prejküšo pa se v betoni vidijo njegvi stopaji,« se je malo žaurdjo, malo smedjau predsednik andovskoga društva.

Kak na ganki tak v künji so stene vöobejlili. Naklaj pa so dojdjali nauve ploščice (járólap), depa indašnje fajte. »Nej smo steli, ka bi nika nauwoga dojsklali. Ne šika se, pa bi zaprajli cejlo delo, ka smo do tejsa mau delali,« je svoj koncept tapravo Karči ino ovado, ka so ploščice s Taljanskoga naraučili. »Kuste so, gnauksvejta so je 'metlaki' zvali. Pri nas se že ne dobi, vse so bole moderne, tenke, druge farbe majo. Fejst težko je bilau te stare ploščice sprajti.«

Porabska domačija má eške edno malo sobo, v šteroj je dalo društvo pod vöminiti. »Trnok prko je že bilau, lekar že stau lejt star pod bejo. Vse smo gorapobrali, zemlau znauva vöskopali, vözvözili, vse zbetonérali pa na nauwo podivali,« mi je pokazo novinarski kolejgar ino raztomačo, ka je té pod z vrnau takšoga mardjaboriča kak va-

Nauve (indašnje) ploščice v künji Porabske domačije - pred obnavljanjom je je tam pet-šest fele bilau

bi stoj, če pride z biciklinom ali pejški, leko šator postavo. Naš ograd bi rejsan dober bejo za tau,« je premišlavo andovski predsednik, šteri bi si peneze za svoje plane prejk Razvojnoga programa Slovenskoga Porabja pridaubo. »Štjemo eden veuki škedjen zozidati s strejov, štera na šest stebraj stodji. Tau de oprejto, samo vleta de se nücalo. Na konci ograda bi bejo eden wc pa edna künja. Tisti, steri sépride pa šator postavi, se leko stušéra ali kaj šköja.« Karči Holec pravi, ka bi bilau za

Porabsko domačijo. « Karči Holec dobro vej, ka največ lüstva s Slovenije ali z drugi, daljejni vogrski krajini na tau dvoriške pride. Zatok je oprejto za skupinske programe tó, registracijo trbej zglasiti pri predsedniki Karčini. Un vse gorzamerka v svoj kalendar, vej pa želej v svojo rodno vés s kem več najgir lüdi pozvati. (Kejp na 1. strani: »Tū smo že pekli krü, pico, mesau pa reteše tó« - pravi Karči Holec, šteri usakšoga zové v Andovce.)

-dm-

»ŠTO JE NEJ PRAUTI NAM, JE Z NAMI«

Po tistom, gda so Sovjeti leta 1956 dojbili vogrsko revolucijo, se je predsednik ministrskega tanača *János Kádár* - zvün štrafanja revolucionarov - trüdo za pridobitev pasivne večine v rosagi. Znau je, ka trbej lidam dati, ka nücajo, tak leko pride do družbenoga méra.

János Kádár 1. maja 1962 v Budimpešti (Felvonulás tér) - »bojeviti svevek delovnoga lüstva, štero se trüdi za lepši svej«

Vlada je začnila zdigavati plače ino menjšati porce. Madžarska socialistična delavska partija (MSZMP) je mejla vsikdar več članov, do konca 1957 je v njau nutstaupilo že 400 gezero lüdi. Djenau tistoga leta so stvaurili Zvezo komunistične mladine (KISZ) za starejše od 14 lejt, za menjše je ostala pionirska organizacija. Tau je bilau leto znauvične ustanovitve Ljudske fronte ranč tak.

Parlament je svoj prvi djilejš držo majuša 1957. Kádár je austu ministrski predsednik do leta 1958, de je pa po tistom tö un vodo politiko partije ino vlade. Madžarska zastala je pá gratala redeče-bejlo-zelena brezi grba, šteroga so napravili kak kombinacijo Kossuthovoga ino Rákosinovoga. Na volitvaj je samo Ljudska fronta leko postavljala kandidate, šteri so tak vseposedik dobili potrebno večino. Té sistem je gorausto praktično do politični sprememb v lejtaj 1989-90. Po staroj peldi je Parlament samo dvakrat-trikrat na leto vküpprišo za 6-10 dni. Predsedniški tanač je vödavo rendelüvanja, njegvi predsednik je biu vsikdar edna partiji lojalna

figura. Na toj poziciji je biu vse od leta 1967 do 1987 *Pál Losonczy*, nekdešnji predsednik zadrüge (tsz) v Barcsi.

Inštitucionalni sistem diktature je biu znauvič postavljen do leta 1958. Na pauti konsolidacije pa se je trbölo pogljajati s katoličanjskov cerkvov tö,

štera se je z vladov zgučala o državnoj peneznoj pomauči, dopüščenji vöronavuka zvün šaul ino odeberanji püšpekov. Rosag je vöpravo, ka če se rejsan trbej ideološko prauti vörnoma mišlenji postaviti, se pri tejm ne smej žaliti čütenje vörniov. Madžarska vlada je leta 1964 podpisala sporazum z Vatikonom, donk pa so bili takši dühovniki, šteri so probali dosegniti več od dopüščenoga. Prauti njim je sistem sigurno gorstaupo, več düšni pasterov so osaudili na birovijaj tö. Madžarski pisateli so dosta pomagali pri pripravaj na revolucijo. Gda so rabuko dojstrli, so vnaugi od nji odskočili na tihinsko, od tisti, šteri so ostali doma, pa so več v vauzo zaprli. Tistoga ipa se je sistem trüdo na svojo stran pridobiti ništerne menje kompromiterane pisatele, zatok so začnili od leta 1957 za nji vödavati - med drügimi - novine »Élet és Irodalom«. Ništerni bole zapostavleni umetniki - *Zoltán Kodály*, *Lórinç Szabó* ali *László Németh* - so dobili Kossuthove nagrade.

Privatno gazdüvanje je gratalo dosta ležejše: tiste zadrüge,

štere so zaprli med revolucijov, so nej na nauvo organizerali. Končni ciu pa je donk ostala kolektivizacija paverstva, štero so leta 1959 pá začnili. Vsikši član zadrüge je daubo zavaro vanje (biztosítás) za nesrečo ino starost, dopüstili pa so vekše privatne zemlé (háztáji) ino držanje domanje mare tö. Tau pa se vej, ka so pavrom prtli pa vpelali retorzije tö, če je bilau potrebno. S »politikov krpača ino krüja« so dosegili, ka so do leta 1961 v zadrüge nutstaupile tri frtale vsej pavrov. Če je što tau nej sto, je leko odišo delat v fabriko - leta 1963 se je v rosagi več samo edna tretjina lüstva spravljala s paverstvom. Po tistom, ka se je pogljio s katoličanji ino pisateli, pavre pa potisno na kolena, je Kádár daubo legitimacijo od Zahoda tö. Zdrüženi narodi (ENSZ) so leta 1963 z dnevnoga reda dojbzeli »madžarsko pitanje«, država je pá punopravna članica organizacije gratala. Tau je prvi clovek Madžarske poplačo z amnestijov za politične robe ino vöobrnorejči *Rákosina*: »Što je nej prauti nam, je z nami«.

Zavolo vsefelé korekcij se je vogrsko gospodarstvo v 1960-i lejtaj dinamično razvijalo. Najnaprej je eške itak stala žmetna industrija, v šteroj so redili mašine ino kemijske produkte. Za tau so nücali dosta surovin ino energije, na prvo mesto sta staučila nafta ino plin, küpleniva od Sovjetov. V lékoj industriji so najbolje konzerve pripravljali, vej je pa lüstvo vsikdar bole küpüvalo mirelitno rano. Tistoga ipa so začnili nücati nejlon ino drügo plastiko tö, dosta lüdi je nosilo »orkanske mangline« po najnovjejšoj modi. Na konci desetletja so se varaški mladi ravnali v takše pulovere, farmere pa trapezne lače, kak so tau šegau meli na Zahodi. Ženske so nosile minikikle ino bikinine.

Kolektivizacija je oprvim žmečave napravila v paverstvi, za en malo pa je rosag dosegnolo povprečen mednarodni tem-

po. Za tau se je leko zavalo nauvoj mašineriji: v deseti lejtaj je numera traktorov duplanska gratala ino prejkstaupila nivo djužnoevropski rosagov. Kombajnov pa je v ednom desetletji šestkrat več gratalo, skoro tak se je vekšala numera tovrnjakov tö. Pavri so zavolo toga vsikdar menje delovne mare nücali: konjov pa güncov je bilau do 1970 trikrat menje kak v lejtaj po revoluciji.

Drügo veuko pomauč pri gazdüvanji so dala umetna

Trabant v centri madžarskoga glavnoga varaša - v vzhodnonemškem varaši Zwickau so je začnili rediti leta 1957

gnojila (mütrágya), od šteri so na Madžarskom nücali na hektar dvakrat-trikrat več kak v balkanski rosagaj. V drügoj polovici 1960-i lejt so že stau gezero hektarov zemlé polejvali, zavolo toga so zozidali vodne stube v Tiszalöki pa Kisköreni. Vsikdar več so sadili intenzivne kulture, tau pa najbolje po gračenkaj, sadovnjakaj ino vinski gorica. Začnili so maro tö na več mejstaj držati, vse tau so delali na svoji mali gazdijaj. Sildje pa kukarco se je eške itak bole splačalo na veuki grüntaj pauvati, de je pa dosta ležejše bilau živino na veuko držati tö.

Infrastruktura je nej telko pomauči dobila, donk se je dosta kaj spremenilo. V leti 1970 se je trikrat več tovrnjakov ino dvakrat več autobusov pelalo po vogrski poštijaj kak pred dobrim desetletjom, donk se je najbolje numera privatni autonov povekšala. Pred revolucijov so bili automobili luksuz, v

rosagi je je bilau komaj dvejezero. Če rejsan so mogli küpci dostokrat več lejt čakati na nji, je grato auto po leti 1957 en tau vsakdenešnjoga žitka. V ednom desetletji se je njina numera povekšala na 240 gezero, zaostanjenost rosaga pa se je donk pokazala: 30 procentov domanji autonov je bilau dvotaktni (kétütémű) mašinov z malo konjskimi močmi - pa eške tau najbolje trabanti ino wartburgi z Nemške demokratske republike (NDK).

Lokomotive državne železniške firme MÁV so vsikdar bole zastarele, eške na srejdji 1960-i lejt je bilau 80 procentov od lokomotiv na paro. Tistoga ipa so fligarge že s 33 tihinski varašov leteli na Ferihegy, gde je bilau na leto že 350 gezero pautnikov. Telefonov pa je bilau na Madžarskom samo tak malo, kak liki v najbolje zaostanjeni rosagaj sveta.

Planska gospodarska politika, štero so si vözbrodili na začetki 1950-i lejt, je probala delovati zvün tržni zakonov (piaci törvények). Če rejsan je biu sistem drveni ino neracionalen, je donk dosta pomago na nauvo zozidati rosag po bojni. Kauli srejde 1960-i lejt pa je ta politika vsikdar bole prencala razvoj, zatok je trbölo vpelati nauve gospodarske mehanizme.

-dm-
vir fotografij: Fortepan

PETEK, 24.07.2020, I. spored TVS

6.15 Kultura, Odmevi, 7.00 Poletno jutro, 9.00 Otroški program: Op! 9.55 Slovenski pozdrav, narodnozabavna oddaja, 11.10 Vrtovi Tullna, dokumentarna oddaja, 11.45 Hotel poldruga zvezdica, slovenska nadaljevanka, 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.30 TV-izložba, 13.45 Ponoreli hormoni - moški in ženske v srednjih letih, nemška dokumentarna oddaja, 14.40 TV-izložba, 15.00 Mostovi - Hidak, magazinska informativna oddaja, 15.30 Otroški program: Op! 16.25 Čist zares: Sodobni ples, 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.25 Circom Regional: Preživela v pokolu na Utoyi, koprodukcijska magazinska oddaja, 17.55 Izzivalci, EBU dokumentarni film: Lachlan: Prav do vrha, 18.15 Pujsa Pepa: Šolski izlet, risanka, 18.25 Vem!, kviz, 18.57 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 20.00 Poletni koncerti iz naših krajev - Slovenski oktet v Štanjelu, 21.05 Bolnišnica New Amsterdam (II.), ameriška nadaljevanka, 22.00 Odmevi, Kultura, Šport, Vreme, 22.55 Dubrovniška republika: Velikani, hrvaška igrano-dokumentarna nadaljevanka, 23.50 Dnevnik Slovencev v Italiji, 0.25 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 1.20 Napovedujemo

PETEK, 24.07.2020, II. spored TVS

4.00 Info kanal, 6.00 Napovedujemo, 9.00 Videotrak, 9.55 Napovedujemo, 10.45 Poletno jutro, 12.50 Alpe-Donava-Jadran, 13.15 Med valovi, 13.45 O živalih in ljudeh, izobraževalno-svetovalna oddaja, 14.10 Na vrtu, izobraževalno-svetovalna oddaja, 14.35 Trenutek, uradni film FIFA SP v nogometu za ženske 2019, 15.30 Zmage so doma: Olimpijske igre 2016 - judo, do 66 kg: Adrian Gomboc, 16.00 Zmage so doma: Športno plezanje - svetovno prvenstvo 2019: balvansko plezanje, 16.50 Zvezdana: Skozi šivankino uho, 18.00 Angola: Dežela obljud, dokumentarna oddaja, 18.55 Videotrak, 20.00 Resnica o aferi Harry Quebert, ameriška nadaljevanka, 20.50 Mame: Avdicija, slovenska nanizanka, 21.20 Otok v času, angleški TV film, 22.50 Od blizu, pogovorna oddaja z Vesno Milek: Tereza Kesovija, 23.40 Videotrak, 0.40 Info kanal

SOBOTA, 25.07.2020, I. spored TVS

6.15 Kultura, Odmevi, 7.00 Otroški program: Op! 10.15 Osvežila fronta: Umetna inteligenca, oddaja za mladostnike, 10.45 Zgodbe izza obrazov: Irena Polanec, dokumentarna oddaja, 11.20 TV-izložba, 11.35 Tednik, 12.40 Kaj govoriš? = So vakeres?, 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.25 O živalih in ljudeh, izobraževalno-svetovalna oddaja, 13.50 TV-izložba, 14.05 Od blizu, pogovorna oddaja z Vesno Milek, 14.55 Odstrta starodavna mesta: Carigrad, britanska dokumentarna serija, 15.45 TV-izložba, 16.00 Naš vsakdanji kruhek slovenska nanizanka, 16.30 Na vrtu, izobraževalno-svetovalna oddaja, 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.20 Duhovni utrip: Radost sobivanja, 17.35 Slovenski magazin, 18.05 Ozare, 18.10 Italijanska kuhinja s Catherine, oddaja o kuhanju, 18.40 Erika, risanka, 18.57 Dnevnik, Sobotni dnevnikov izbor, Utrip, Šport, Vreme, 20.00 Četverica proti banki, nemški film, 21.35 Poročila, Šport, Vreme, 22.00 Deklina zgodba (III.), ameriška nadaljevanka, 22.50 Sedmi pečat: Zakon trga, francoski film, 0.25 Dnevnik Slovencev v Italiji, 0.50 Dnevnik, Sobotni dnevnikov izbor, Utrip, Šport, Vreme, 1.45 Napovedujemo

SOBOTA, 25.07.2020, II. spored TVS

4.00 Info kanal, 6.00 Videotrak, 7.00 Najboljše jutro, 9.00 Pričevalci: Štefka Antonija Pavlin, France Žbogar, 10.30 Italijanska kuhinja s Catherine, oddaja o kuhanju, 10.55 Mame, slovenska nanizanka, 11.50 Muzikajeto: Rock latino/Las Cuerdas, 12.20 Življenje pred kamero, dokumentarna oddaja, 13.10 Zmage so doma: Olimpijske igre 2016 - Rokomet: Slovenija - Egipt, 14.40 Zmage so doma: Olimpijske igre 2016 - judo, do 63 kg: Tina Trstenjak, 15.20 V. Parma: Caričine amazonke, koncertna izvedba operete; solisti in novomeški simfonični orkester, 17.15 Bolnišnica, ameriška nadaljevanka, 18.55 Videotrak, 20.00 Imago Sloveniae: Barcelona Gipsy Klezmer Orkestra in Vlado Kreslin, 21.00 Odbojka na mivki - državno prvenstvo, 23.00 Sledi: Mitja Šipek, Jurošec za mušter, dokumentarna oddaja, 23.25 Poletna noč: Pot do zvezd z Juretom Robežnikom, 1.15 Videotrak, 2.15 Info kanal

NEDELJA, 26.07.2020, I. spored TVS

7.00 Živ žav, otroški program, 10.10 Govoreči Tom in prijatelji: Spet v šoli, risanka, 10.20 Španski učitelj: Dobrodelni tek, nizozemska otroška nanizanka, 10.45 TV-izložba, 11.00 Prislunhimo tišini: Čas med in po epidemiji covid, 11.25 Ozare, 11.30 Obzorja duha, 12.05 Ljudje in zemlja, 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.25 Poletni koncerti iz naših krajev - Slovenski oktet v Štanjelu, 14.30 Slovenski valček 2016, 15.00 TV-izložba, 15.15 Božji

red, švicarski film, 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.20 Joker, kviz, 18.10 Italijanska kuhinja s Catherine, oddaja o kuhanju, 18.40 Muk: Hokej, risanka, 18.57 Dnevnik, Zrcalo tedna, Šport, Vreme, 20.00 Umori na podeželju (XXI.): Želo smrti, britanska nadaljevanka, 21.40 Intervju: Olivier van Beemen, 22.30 Poročila, Šport, Vreme, 22.50 Buča na vroči strehi sveta, dokumentarni film, 0.10 Operne arije: Sopranistka Irena Baar (G. Verdi: Traviata), 0.20 Dnevnik Slovencev v Italiji, 0.45 Dnevnik, Zrcalo tedna, Šport, Vreme, 1.40 Napovedujemo

NEDELJA, 26.07.2020, II. spored TVS

4.00 Info kanal, 6.00 Napovedujemo, 6.40 Videotrak, 7.35 Duhovni utrip: Radost sobivanja, 7.50 Glasbena matineja, 10.00 Italijanska kuhinja s Catherine, oddaja o kuhanju, 10.25 Mame: Avdicija, slovenska nanizanka, 10.50 New neighbours - Novi sosedje: V mestu duhov, dokumentarna serija, 11.20 Čez planke: Tel Aviv, 12.10 Žogarija, 12.40 Zmage so doma: Olimpijske igre 2016 - Rokomet: Brazilija - Slovenija, 13.50 Zmage so doma: Olimpijske igre 2016 - namizni tenis (M), Tokič: Apolonia, 15.00 Mogočni vlaki: Kuba - po poti sladkorja, potopis, 15.50 Ambienti, 16.20 Zgodbe Kristine Brenkove, dokumentarni portret, 17.15 Četverica proti banki, nemški film, 18.55 Videotrak, 20.00 Veličastne reke sveta: Amazonka, britanska dokumentarna serija, 20.50 Zrebanje Lota, 21.00 Charlatan Magnifique, dokumentarni film o Magnificu, 22.30 Zvezdana: Skozi šivankino uho, 23.30 Videotrak, 0.25 Info kanal

PONEDELJEK, 27.07.2020, I. spored TVS

6.30 Utrip, Zrcalo tedna, 7.00 Poletno jutro, 9.00 Otroški program: Op! 9.55 TV-izložba, 10.10 Slovenski pozdrav, narodnozabavna oddaja, 11.30 Vrtovi Tullna, dokumentarna oddaja, 12.00 Hotel poldruga zvezdica: Vse je v glavi, slovenska nadaljevanka, 12.30 Moji, tvoji, najini, družinska nadaljevanka, 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.30 TV-izložba, 13.45 Skrivnost poželenja, kanadska dokumentarna oddaja, 14.35 S-prehodi: Kakšen zrak dihamo, 15.05 Rojaki, 15.20 Dober dan, Koroška, 15.55 Otroški program: Op! 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.25 Free spirits - Samosvoji: Lovro, Fairouz, Fazle, dokumentarna oddaja, 17.50 Na kratko: Kohezija, 18.00 Malčki: Prestrašeni Pepi, risanka, 18.10 Zmedi gre v Zakajzato: Srčni Zmedi, risanka, 18.25 Vem!, kviz, 18.57 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 20.00 Tednik, 21.00 Peš po ameriških celinah, potopis, 22.00 Odmevi, Kultura, Šport, Vreme, 22.55 Platforma: Berlinska utopija - 30 let kasneje ..., 23.30 Glasbeni večer, 0.30 Dnevnik Slovencev v Italiji, 0.55 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 1.50 Napovedujemo

PONEDELJEK, 27.07.2020, II. spored TVS

4.00 Info kanal, 6.00 Napovedujemo, 9.00 Videotrak, 9.55 Napovedujemo, 11.00 Italijanska kuhinja s Catherine, oddaja o kuhanju, 11.30 Poletno jutro, 13.25 Obzorja duha, 14.15 Zmage so doma: Olimpijske igre 2016 - Rokomet: Slovenija - Švedska, 15.45 Zmage so doma: Olimpijske igre 2016 - kajak-kanu: slalom na divjih vodah - Benjamin Savšek, 16.30 Glasovi strahu: Sosed, koprodukcijska serija, 17.15 Ljudje in zemlja, 18.00 Hitlerjeva biblija, dokumentarni film, 18.55 Videotrak, 20.00 Mogočni vlaki: Bolivija - od Pantanala do Tihega oceana, potopis, 20.55 Mame: Ples, slovenska nanizanka, 21.25 Dediščina Evrope: Tannbach - usoda neke vasi (II.): Sanje o pomladi, nemško-češka nadaljevanka, 23.05 Iran - skrivno potovanje po deželi ajatol, francoska dokumentarna oddaja, 0.00 Videotrak, 1.00 Info kanal

TOREK, 28.07.2020, I. spored TVS

6.15 Kultura, Odmevi, 7.00 Poletno jutro, 9.00 Otroški program: Op! 9.55 TV-izložba, 10.10 Slovenski pozdrav, narodnozabavna oddaja, 11.30 Vrtovi Tullna, dokumentarna oddaja, 12.00 Moji, tvoji, najini, družinska nadaljevanka, 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.30 TV-izložba, 13.45 Otroci po naročilu, francoska dokumentarna oddaja, 14.40 Duhovni utrip: Radost sobivanja, 14.55 TV-izložba, 15.10 Potepanja - Barangolások: Mátra és/in Tokaj, 15.40 Otroški program: Op! 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.25 Sledi: Libeliče, čisto posebna vas, dokumentarna oddaja, 17.50 Kalimero: Riši, raček, riši, risanka, 18.10 Čebelice: Čarovničin dvorec, 18.25 Vem!, kviz, 18.57 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 20.00 KGB - meč in ščit, nemško-britanska dokumentarna serija, 20.55 Bolnišnica New Amsterdam (II.), ameriška nadaljevanka, 22.00 Odmevi, Kultura, Šport, Vreme, 22.55 Pričevalci: Jože Drenšek, Jože Mihevc, 0.40 Dnevnik Slovencev v Italiji, 1.05 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 2.00 Napovedujemo

TOREK, 28.07.2020, II. spored TVS

4.00 Info kanal, 6.00 Napovedujemo, 9.00 Videotrak, 9.55 Napovedujemo,

11.15 Poletno jutro, 13.30 Koncert za Milano 2019, 14.55 Nogomet - evropska liga: nepozabne tekme, 15.50 Nepozabni trenutki Rolanda Garrosa, 16.50 Intervju: Olivier van Beemen, 18.00 Pisatelj in mesto: Drago Jančar, gost Evropske prestolnice kulture Maribor 2012, dokumentarni film, 18.55 Videotrak, 20.00 Po sledeh baleta na Slovenskem, dokumentarna serija o baletu, 21.10 Mame: Zmenki, slovenska nanizanka, 21.40 Smrt v hotelu Nile Hilton, koprodukcijski film, 23.30 Kaj govoriš? = So vakeres?, 23.50 Videotrak, 0.45 Info kanal

SREDA, 29.07.2020, I. spored TVS

6.15 Kultura, Odmevi, 7.00 Poletno jutro, 9.00 Otroški program: Op! 9.55 TV-izložba, 10.10 Slovenski pozdrav, narodnozabavna oddaja, 11.30 Zelenjavni vrtovi: Pomurski biodinamični vrtovi, dokumentarna oddaja, 12.00 Moji, tvoji, najini, družinska nadaljevanka, 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.30 TV-izložba, 13.45 Mami, strah me je, danska dokumentarna oddaja, 14.35 TV-izložba, 14.55 Rojaki, 15.05 Pod drobnogledom - Nagyító alatt: Online fotóarchívumok/Spletni arhiv fotografij, 15.40 Otroški program: Op! 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.25 Slovenska narečja: Rovtarska narečna skupina, izobraževalno-dokumentarna serija, 17.50 50 knjig, ki so nas napisale: Tone Seliskar: Bratovščina sinjega galeba, 18.00 Čarli in Lola: Reci keks, risanka, 18.25 Vem!, kviz, 18.57 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 20.00 Film tedna: Starec in pištola, ameriški film, 22.00 Odmevi, Kultura, Šport, Vreme, 22.55 Dubrovniška republika, hrvaška igrano-dokumentarna nadaljevanka, 23.50 Slovenska narečja: Rovtarska narečna skupina, izobraževalno-dokumentarna serija, 0.20 Dnevnik Slovencev v Italiji, 0.45 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 1.40 Napovedujemo

SREDA, 29.07.2020, II. spored TVS

4.00 Info kanal, 6.00 Napovedujemo, 9.00 Videotrak, 9.55 Napovedujemo, 11.00 Italijanska kuhinja s Catherine, oddaja o kuhanju, 11.30 Poletno jutro, 13.30 Nogomet - evropska liga: nepozabne tekme, 14.15 Zmage so doma: Olimpijske igre 2016 - namizni tenis (M), Tokič: Ovčarov, 15.30 Sledi: Libeliče, čisto posebna vas, dokumentarna oddaja, 16.00 Ambienti, 16.45 Od blizu, pogovorna oddaja z Vesno Milek: Ksenija Benedetti, 17.55 Kristof Zupet: Slikar, dokumentarni film, 18.50 Videotrak, 20.00 Če slišiš, verjameš, koprodukcijski glasbeno-dokumentarni film, 21.00 Zrebanje Lota, 21.05 Mame: Izlet, slovenska nanizanka, 21.40 Tiha strast, koprodukcijski film, 23.45 Sočasja, dokumentarni film, 0.40 Videotrak, 1.40 Info kanal

ČETRTEK, 30.07.2020, I. spored TVS

6.15 Kultura, Odmevi, 7.00 Poletno jutro, 9.00 Otroški program: Op! 9.55 TV-izložba, 10.10 Slovenski pozdrav, narodnozabavna oddaja, 11.30 Zelenjavni vrtovi, dokumentarna oddaja, 12.00 Moji, tvoji, najini, družinska nadaljevanka, 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.30 TV-izložba, 13.45 Nove skrivnosti molekule življenja, francoska dokumentarna oddaja, 14.40 Slovenski utrinki, 15.05 Moj gost/Moja gostja - Vendégem, portretna oddaja, 15.40 Otroški program: Op! 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.25 Zgodbe izza obrazov: Družina gasilcev, dokumentarna oddaja, 17.55 Na kratko, 18.05 Dinotačke: Kar je hotelo leteti, risanka, 18.25 Vem!, kviz, 18.57 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 20.00 Najglasnejši glas, ameriška nadaljevanka, 20.55 Velike osebnosti 20. stoletja: Aktivisti, britanska dokumentarna serija, 22.00 Odmevi, Kultura, Šport, Vreme, 22.55 Dubrovniška republika: Zapuščina, hrvaška igrano-dokumentarna nadaljevanka, 23.50 Zgodbe izza obrazov, dokumentarna oddaja, 0.25 Dnevnik Slovencev v Italiji, 0.50 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 1.45 Napovedujemo

ČETRTEK, 30.07.2020, II. spored TVS

4.00 Info kanal, 6.00 Napovedujemo, 9.00 Videotrak, 9.55 Napovedujemo, 10.45 Poletno jutro, 12.40 Italijanska kuhinja s Catherine, oddaja o kuhanju, 13.20 Nogomet - evropska liga: nepozabne tekme, 14.10 Zmage so doma: Olimpijske igre 2016 - Rokomet: Slovenija - Nemčija, 15.35 Slovenska narečja: Rovtarska narečna skupina, izobraževalno-dokumentarna serija, 16.00 Pišem, da rešim samega sebe: portret Florjana Lipuša, 16.45 Poletni koncerti iz naših krajev - Slovenski oktet v Štanjelu, 18.00 Tisti, ki je zgradil šolo; portret učitelja, etnologa in politika, 18.55 Videotrak, 20.00 Južna Koreja - uspeh za vsako ceno, francoska dokumentarna oddaja, 21.00 Mame: Boks, slovenska nanizanka, 21.30 Poti svobode, poljska nadaljevanka, 22.30 Poletje z baletom: Mednarodni poletni baletni seminar Danc's - Piran, 22.40 Mojmir Sepe, TV koncert, 23.25 Videotrak, 0.25 Info kanal

NAUVI PLAN PROGRAMOV Drštva porabski slovenski penzionistov

Našo življenje - tak privatno kak pri vsej organizaciji - je odvisno od toga, kak de se ponašo koronavirus, ka je pijtanje ranč od nas, od lidaj na cejлом svejti. Penzionisti, steri smo ranč v tisti lejtaj, stere najraj prejk-dobi té virus, zatok ka je naš imunski sistem že bola djéngavi, večfele kronični betegov mamó, dosta bola moramo skrb meti tak nasé kak na drúdje. Sto pa vodi, ravna kakšno drštvo ali drúge organizacije, pa ma trno velko odgovornost, če vüpa vküppozvati lüstvo na kakšen program. Zatau na vsakšom programi, najbola na velki programaj, gda nas je dosta, pazimo na tau, aj na raje baumo razdeldjeni eden od drúgoga. Zatau mo meli šatore, damo razkužilo (kéz-fertótlenító) za cejli čas, prosimo lüstvo, aj si li večkrat peré roké, v šatori stole naprej dola zaperémo z razkužilom. Mi, porabski slovenski penzionisti smo tak privolili, dočas nam dopisti rendelüvanje vlade (kormány), vöspelamo svoje programe, ka nam fali drúženje, se radi srečavlamó. Zatau smo svoje letošnje programe prejknaprajli, pa smo je dali od juliuša do konca oktobra. Vsi dobro vejmo, ka je nika nej gvüšno, če nam Baug dopisti, ji vöspelamo, če trbej mo tadale prejk redli programe, če de pa rosag prisildjeni znauva dola staviti programe, tisto tü porazmejmo. Najvekša vrejdnost v človekovom življenji je zdravdje.

1. juliuš

Medgeneracijsko drúženje. Rokodelska-gastronomska pa folklorna delavnica pod vodstvom penzionistk v tabori Ethosland Razvojne agencije Slovenska krajina v Monoštri.

6. juliuš

Občni zbor/velki djliejš drštva. Drúženje s pogostitvijo v restavraciji Lipa.

8. juliuš

Seja/djliejš predsedstva.

9. pa 10. juliuš

Gastronomska delavnica vanej na dvauri na Vzórčni kmetiji na Gorejnjom Seniki. Priprava pice, pečene v peči, pod vodstvom glavnoga küjara kmetije.

26. juliuš

Poletno srečanje drštva v šatori na kegljišči v Monoštri. Volilni občni zbor. Piknik, drúženje, spejvanje porabski naut, kegljanje, veselica pa pogostitev.

29. juliuš

Prvi djliejš nauvoga predsedstva

10. avgust

Športni program s piknikom za tiste, steri so se nota naravnali ali ovak kaj včiniili za tau, aj srečno leko vöspelamo Slovenski fašenski program v Monoštri.

30. avgust

Srečanje s slovenskimi drštvi penzionistov iz Slovenije - DU Rogašovci, Šalovci, Murska Sobota, Puconci, Limbuš-Pekre - v šatori pri Slovenskom daumi v Monoštri v soorganizaciji Slovenske zveze.

Svetili mo 10. jubilej Folklorne skupine penzionistk ZSM. Gora staupijo Ljudske pevke DU Limbuš-Pekre pa Porabski trio. Na veselici de igro Duo Dejan & Tadeja iz Prekmurja.

Avgust-september-oktober

Paversko delo s tikvi pa priprava zemlé na zimau.

8. september

Prauška na Verici-Ritkarovci, ogled kapejle pa stari križov.

22. september

Tura z biciklini po gnaki potaj: Slovenska ves-Monošter-Jennersdorf-Dolejnji Senik-Monošter.

12. oktober

Seja/djliejš predsedstva

15. pa 16. oktober

Medgeneracijska gastronomska delavnica na fari v Števanovci z domanjimi mlajši DOŠ pa OŠ Šalovci.

18. oktober

Mednarodno cerkveno srečanje s sodelovanjom plebanošov far sv. Juraj na Bregu pa Čakovec na Rovačkom, Razkrižja v Sloveniji pa Monoštra pri slovenskoj meši, stero pripravla Slovenska narodnostna samouprava Monošter-Slovenska ves. Drúžabno srečanje v restavraciji Lipa.

22. oktober

Medgeneracijska rokodelska delavnica. Lüjpanje tikvini guškic vküper z mlajši DOŠ Števanovci v Slovenskom daumi v Monoštri.

27. oktober

Delovni obed predsedstva, nadzorne komisije pa Pevskoga zbora Rozmaring DPSU.

Klara Fodor
predsednica

Pod Srebrnim brejgom ...

... nej zavole, liki preveč vina geste. Bečke so pune, kak so že dugo nej bile. Pa nej zatoga volo, ka bi graudzje že zrejlo gratalo pa se že sprejšalo. Nej zatoga volo. Zavolo betega se ga je dosta menje oudalo. Tak se je država s svojimi regulami kcuj zmejšala, tanačivala pa njoj je EU. Kak té vöglejdajo, kakše so té regule, aj vsikši sam si brodi. Kak prvo, vino aj bi se destilejralo v industrijski alkohol. Kak drugo, iz njega aj bi se vinski eci (kis) narejdo. Depa bečke eške nedo prazne. Zato je kak tretje zelejna bratev na redej. Ja, najbolje za istino! Do 10. augustuša aj bi zelene bube doj strgali pa zatoga volo od države tisti, ka tau naredijo, pejneze dobijo.

Z vsejn tejn se je čalejsrki kraug začno vrteti. Pri pejnezej se je začno. V takšni situacijaj vsigdar pejnezej majster-šef gé. Prvi šok je té majster-šef naredo, gda so nešterne velke vinske klejti vödale, ka do 5 centov (prb. 150 forintov) za eno kilo grozdja davale. Ja, veliko mauč majo. Pa je za té velke vse vküper tö napravleno. 1500 evronov na eden hektar za zelejno trganje samo tisti dobijo, steri bar 30 000 trsov posajeni majo. Kakoli se obrne, v minusi do eni pa drugi. Tö tisti, ka do iz vina kaj drugo dali delati, nedo vö iz vode poglednoli. Ka zdaj aj se dela? Eden od vnougi modrijašov, sterim je krčma drugi daum gé, je povedo: »Piti, piti pa nej popistiti!«

Krčma je bila tisto mesto tö, na sterom so se najvejši slovenski mlínarge zgučali, za kelko do pšenico küpüvali. Vcejlak sami so glavé vküper djali pa si v roke segnili. Pavri, njivi sindikat ji je na drugom mestu čako, ka se od cejne zgučijo. Tak so prejk tevena pa radiona leko zvedli, ka za pšenico, žito pa vse takše menje dobijo, kak so lani plačano dobili. Znauva se je pokazalo, ka velki njim krüj rejzejo. Ka leko na tau modrijaš iz krčme povej? Sto vej, leko, ka na tau spoj ne brodi.

Brodili pa so tö nej nisterni, steri se vömečejo, kelko grbanjov so vö iz gauške prinesli. V Sloveniji na den eden človek leko dve kili vsefele gob nabere. Če koga, ka več ma, inšpekcija zaodi, njemi vse vkraj vzemejo pa eške štraf trbej plačati. Tau leto na obej krajaj pod Srebrnim brejgom zavolé grbanjov, lisičic pa drugi gob geste. Eni pa ne morejo, ka se nej bi vömetali, ka bi nej gizdavi bili. Na facebook vsefele kejpe gor davajo, kelko grbanjov so najšli. Mauž pa žena nin iz Slovenije sta gor kejp djala, na sterom vsikši pune talige grbanjov pela. Inšpekciji ranč v lejs nej trbej iti. Samo te kejpe poglednejo, do lidi pridejo pa že štrafe pišejo. Kelko sta tistiva mauž pa žena mogla plačati, se eške ne vej, depa dun sta za svojo gizdavost štraf dobila. Ja, pa tisti tö, ka so nej v taligaj grbanje meli, pune košare pa so.

Gizdavost je smrtni grej. Tau vören pa nej vören človek vej. Depa kak vögleda, té grej ne more na nikoj priditi. Pri nisterni slovenski politikaj se takše skur vsikši den vidi. Brodijo, ka tam skur skrak Boga leko, ka škejo, si zbrodijo pa gučijo. Tej, steri so zdaj tam najviše, zvejkšoga na krščansko etiko se prisejgajo. Tak se leko stoj pita, kak zdaj tau vküper dé, gizdavost pa krščanska etika? Depa ne smej se na glas pitati. Če stoj takše naredi, brž ga za komunista leko stoj vözglasi ali pa kakšo drugo lagvo menje dobi. Takša je zdaj v Sloveniji praksa gé. Kak od Boga ne smejš po nejpotejbnom pripovejdati, od najbolje prejnji tö nej. Zaprav leko, če se njim na velke kluma ali pa se nut v ... Vej pa vejte, kama nut potejge. Depa zvejkšoga je tak vsigdar gé.

Miki Roš

Porabje

TEDNIK
SLOVENCEV NA MADŽARSKEM

Izhaja vsak četrtek
Založnik:
Zveza Slovencev na Madžarskem
Za založnika:
Andrea Kovács

Glavna in odgovorna urednica
Marijana Sukič
Naslov založnika in uredništva:
H-9970 Monošter,
Gárdonyi G. ul. 1.;
tel.: 94/380-767;
e-mail: porabje@gmail.com
ISSN 1218-7062

Tisk:
TISKARNA DIGITALNI TISK D.O.O.
Lendavska 1; 9000 Murska
Sobota; Slovenija

Časopis podpirajo: Državna slovenska samouprava, Urad predsednika vlade, oddelek za narodnosti, Zveza Slovencev na Madžarskem in Urad vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu. Naročnina: za Madžarsko letno 2.600 HUF; za Slovenijo 22 EUR. Za ostale države 52 EUR ali 52 USD. Številka bančnega računa: HU75 11747068 20019127 00000000. SWIFT koda: OTPVHUHB